

Artskyddsutredning avseende fåglar inför planläggning för Vårby udde i Huddinge kommun Stockholms län

Naturcentrum AB – Fördjupad artinventering
6 september 2022

Uppdragsgivare

Magnolia Produktion AB
c/o Magnolia Bostad AB
Box 5853
102 40 Stockholm

Uppdragsgivarens kontaktperson

Luigi Fallai
Tel. +46 708 94 23 20
luigi.fallai@magnoliabostad.se

Uppdragstagare

Naturcentrum AB
Strandtorget 3
444 30 Stenungsund
Tel. 010-220 12 00
ncab@naturcentrum.se

Projektorganisation

Naturcentrums projektnummer: 3220

Projektledare: Thomas Strid
Tel. 0706387636
thomas.strid@naturcentrum.se

Kartmaterial

Metria

Omslagsbild

Stare, en av de rödlistade fågelarterna som häckar i planområdet. Foto: Jens Morin.

Foton i rapporten

Samtliga foton har tagits av Jens Morin

Denna rapport bör citeras

Strid, Thomas 2022. *Artskyddsutredning avseende fåglar inför planläggning. Vårby udde i Huddinge kommun Stockholms län*. Naturcentrum AB på uppdrag av Magnolia Produktion AB.

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Uppdrag	6
Artskyddsförordningen.....	7
Resultat av fågelinventering	9
Sammantagen bedömning av förenlighet med artskyddsförordningen	14
Förslag till skyddsåtgärder och.....	27
Referenser.....	29
Publikationer.....	29
Internetbaserade källor	29

Sammanfattning

Naturcentrum AB har på uppdrag av Magnolia produktion AB genomfört en heltäckande häckfågelinventering under 2022. Denna inventering redovisas i sin helhet i separat rapport. Naturcentrum har därefter genomfört en artskyddsutredning vilken redovisas i föreliggande rapport.

Inventeringsområdet bedöms totalt sett ha en tämligen normal häckfågelfauna med vanliga arter. Totalt bedöms 35 fågelarter häcka i området. Nio av dessa är rödlistade och är skyddade enligt Artskyddsförordningens 4§: Fiskmå (NT), Östersjösilltrut (VU), Hussvala (VU), Grönsångare (NT), Årtsångare (NT), Stare (VU), Björktrast (NT), Svartvit flugsnappare (NT) och Grönfink (EN).

Huvuddelen av de arter som häckar inom planområdet bedöms ej påverkas alls av föreslagen exploatering eftersom deras livsmiljöer ej påverkas negativt av planförslaget eller helt undantas för exploatering. Av de rödlistade fåglarna kommer dock fiskmå, östersjösilltrut, och hussvala bli direkt påverkade eftersom de häckar på de industribyggnader som avses att rivas och ersättas av nya byggnader. För att dessa inte långsiktigt ska påverkas negativt föreslås skyddsåtgärder (se nedan). Även skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för häckfågelfaunan generellt i området, har tagits fram. Det kan gälla att dels undanta de viktigaste häckningsområdena i området, dels genom att tillskapa häckningsplatser genom uppsättning av holkar som är specialkonstruerade för olika arter som man vill gynna. För att inte påverka områdets häckande arter genom att förstöra eller skada fåglars bon inom planområdet anpassas även avverkning, röjning och markarbeten så att dessa åtgärder utförs utanför häckningstid.

Viktigt att konstatera är att ingen av de fågelarter som noterades inom planområdet är sällsynta varken lokalt, regionalt eller nationellt. De rödlistade arter som förekommer inom planområdet har blivit rödlistade baserat på huvudsakligen storskalig minskning av från början mycket vanliga arter som haft en kraftig tillbakagång, men där antalet individer fortfarande är relativt högt och de fortfarande förekommer spritt i landskapet.

Eftersom populationerna av de berörda fågelarterna inte bedöms påverkas negativt av byggplanerna och saknar betydelse för att bibehålla eller återupprätta populationen av en fågelart på en tillfredsställande nivå. Ekologisk kontinuerlig funktion kan behållas både nationellt, regionalt och lokalt med föreslagna skydds- och kompensationsåtgärderna. Därmed bedöms ingen av arterna utlösa förbud enligt artskyddsförordningen.

Nedan listas föreslagna skydds-och kompensationsåtgärder:

Lista på föreslagna skyddsåtgärder:

- Anpassa rivningen av områdets industribyggnader så att den ej sker under häckningstid för hussvala, fiskmå och östersjösilltrut. Det innebär att rivning bör ske under perioden 1 augusti till 31 mars.

- Spara viktiga naturmiljöer för områdets häckande fåglar. De områden som bör lämnas obebyggda är strandskogen mellan Vårbybadet och nuvarande båtklubb, sandbarrskogen i nordöstra delen samt miljön längs Gömmarravinen. Viktigt är även att bevara områden med buskage som kan ge skydd, födosöks och häckningsplatser för bland annat ärtsångare.
- Utföra avverkning och röjning av buskar och träd utanför häckningstid för områdets häckande arter. Dessa arbeten bör därför utföras mellan 1 augusti till 28 februari.

Lista på föreslagna kompensationsåtgärder:

- Nyskapa häckningsplatser (specialbyggda boplatser) för hussvala på de nya hus som uppförs. Minst 50 häckningsplatser ska tillskapas. På husen sätts även 50 boplatser anpassade för tornseglare upp.
- Skapa häckningsplatser för sjöfågel (knipa, skrak mm) längs Mälarstranden. 15 sjöfågelholkar sätts upp.
- I övrig sätta holkar för tättingar anpassade för flera olika relevanta artgrupper. Ett lämpligt urval av holkar är minst 35 småfågelholkar (svartvit flugsnappare, mesar, pilfink mm), 15 starholkar, 5 skogsduveholkar, 10 grå flugsnappare och rödstjärt.
- Planering och uppsättning av holkar ska ske i samråd med ornitolog som kan bedöma var holkarna kommer fungera bäst för berörda fågelarter. Förslag till placering av holkarna framgår av Bilaga 1 till denna rapport.
- Viktigt är att det i avtal eller i detaljplanen regleras så att det sker en kontinuerlig tillsyn där holkarnas status kontrolleras och att holkar löpande ersätts när de blivit uttjänta. Denna översyn ska ske vart 5:e år.

Bild 1: Grönfink, en rödlistad fågelart som häckar i området, men som även framgent kommer ha livsmiljöer med en säkrad kontinuerlig ekologisk funktion för arten.

Uppdrag

Naturcentrum AB har under våren och försommaren 2022 på uppdrag av Magnolia Produktion AB genomfört en fördjupad artinventering av häckande fåglar vid Vårby udde i Huddinge kommun (figur 1). Resultatet av den finns i separat rapport. Efter fågelinventeringen har ytterligare uppdrag getts för att genomföra en artskyddsutredning vilken ska bedöma konsekvenser för fågellivet med anledning av förslaget till detaljplan för bostäder och skola (se figur 1). Artskyddsutredningen ska utgöra ett av underlagen för detta planarbete.

Figur 1. Inventeringsområdet utgörs av föreslagen detaljplan för Vårby udde – etapp 1.

Artskyddsförordningen

Det svenska artskyddet regleras huvudsakligen i artskyddsförordningen (2007:845). Artskyddsförordningen innehåller bland annat fridlysningsregler som innebär förbud mot att på olika sätt skada eller störa vilda djur- och växtarter. I förordningen finns fridlysningsbestämmelser som grundar sig på såväl EU-lagstiftning som internationella överenskommelser samt svenska fridlysningsregler. Ändrad praxis och tillämpning av de två EU-direktiven har lett till stor osäkerhet och otydlighet kring hur man kan visa tillräcklig hänsyn gentemot arter som skyddas enligt artskyddsförordningen.

I syfte att skapa ökad tydlighet och förutsägbarhet beslutade regeringen (juni 2022) om ändring i artskyddsförordningen. Med ändring av artskyddsförordningen begränsas bland annat förbudet att störa fåglar. Ändringen innebär att störningar som saknar betydelse för att bibehålla eller återupprätta populationen av en fågelart på en tillfredsställande nivå inte omfattas av förbudet.

Nedan visas utdrag av de nya bestämmelserna, gällande 4 § artskyddsförordningen som beslutades den 16 juni 2022. Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2022.

4 § Det är förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) återupprätta populationen till den nivån.

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

I kommentarerna till de nya bestämmelserna anges att exempel på omständigheter som kan tala för att nivån inte kan anses vara tillfredsställande är att den aktuella fågelarten är nationellt rödlistad, finns upptagen på fågeldirektivets bilaga 1 eller att populationen har genomgått en konstaterad kraftig minskning. Därför har särskild vikt lagts på dessa arter i denna utredning.

Artskydd och detaljplaner

Vid planläggning av ett område är det två viktiga bedömningar som skall göras för varje skyddad art som förekommer i området:

1. Försvåras upprätthållandet av populationen av arten på en tillfredställande nivå? Om ett projekt eller en plan bedöms påverka populationen på ett sådant sätt är det inte möjligt att söka dispens, i stället behöver skyddsåtgärder vidtas så att populationen inte påverkas.
2. Görs intrång i en arts livsmiljö? Om väsentliga delar av en fågelarts livsmiljö minskar på grund av planläggningen kan denna behöva ersättas på annat håll.

Om båda dessa frågor hanteras behövs inte längre dispensen. Målet med skyddsåtgärderna blir alltså att göra dispensen onödig, genom att population och livsmiljöers ekologiska funktion inte påverkas negativt. Skyddsåtgärderna kan ha karaktären av kompensationsåtgärder där ett näraliggande område iordningställs så att numerären av arten inte minskar. Ett samråd med Länsstyrelsen bör genomföras om det finns risk för att förbud utlöses eller om det krävs särskilda skyddsåtgärder för att inte utlösa förbud.

Kontinuerliga ekologiska funktion

För att kunna bedöma hur olika arter påverkas av en exploatering är det nödvändigt att känna till vilka arter som förekommer i det aktuella området. Man behöver även ha kunskap om områdets sammansättning av livsmiljöer, arternas krav på livsmiljöer samt nationella och regionala populationstrender. Därefter kan man göra en bedömning av respektive art och hur en exploatering kan påverka den kontinuerliga ekologiska funktionen (KEF). Med kontinuerlig ekologisk funktion menas den ekologiska funktion en livsmiljö normalt ständigt tillhandahåller åt en art, till exempel som skydd eller födosökningsplats. I Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen, del 1 (Naturvårdsverket 2009), anges: "Gemensamt för åtgärder rörande djurens olika uppehållsplatser är att dessa inte får påverkas av mänskliga aktiviteter på ett sådant sätt att platserna i fråga förlorar sin kontinuerliga ekologiska funktion för berörda arter. Med detta avses att ingreppet inte får vara så omfattande att området tappar de egenskaper som gör det betydelsefullt för arten i fråga. Platserna behöver skyddas även när de inte används så att funktionen finns kvar när arten återvänder för att lägga ägg eller föda ungar."

Med område menas i det här fallet inte bara området där en åtgärd planeras, utan det område som en population av en art behöver för att bevarandestatus inte ska påverkas negativt. För att bedöma om den kontinuerliga ekologiska funktionen påverkas behöver man alltså även titta på och bedöma kvaliteterna utifrån den aktuella artens behov i det omgivande landskapet.

Resultat av fågelinventering

Under 2022 har en häckfågelinventering genomförts i området. Den finns redovisad i separat rapport och utgör underlag för bedömning av påverkan på områdets fåglar. Nedan sammanfattas resultatet och i därpå följande avsnitt redovisas hur respektive art påverkas av föreslagen exploatering vid Vårby udde.

Inventeringsområdets naturtyper

Inventeringsområdet utgörs både av bebyggd och obebyggd mark, samt en del i kanten av Mälaren. I områdets nordvästra del ligger en båtklubb, längs norra kanten löper Mälaren och dess strand där bland annat en badplats ingår (Vårbybadet). Mellan badet och båtklubben växer en alstrandskog. Centralt i området dominerar industribyggnader och vägar. I östra delen finns idag en större grusad parkeringsplats. I områdets nordostligaste del finns mer orörd natur med bland annat en skog på sandig sluttande mark med många höga och grova tallar samt en del död ved. I denna del finns även en gammal parkmiljö vid Vårby källa med gräsytor och äldre lövträd. Här finns bland annat en av Stockholms läns äldsta askar samt fruktträd. För en mer detaljerad beskrivning av områdets natur hänvisas till separat naturvärdesinventering.

Rödlistade fågelarter

Totalt noterades 48 fågelarter, varav 35 troligen, eller med säkerhet, häckar inom eller i direkt anslutning till inventeringsområdet. Övriga arter bedömdes vara tillfälligt rastande, födosökande eller förbisträckande. Tretton av de påträffade arterna är rödlistade varav nio av de rödlistade arterna bedöms häcka i inventeringsområdet. Dessa nio rödlistade arter redovisas nedan:

Fiskmåsar *Larus canus* (rödlistad i kategorin nära hotad, NT)

Häckar på taken på de gamla bryggerbyggnaderna och övriga industritak. Bedömt antal par är 5-10 par.

Östersjösilltrut *Larus fuscus fuscus* (rödlistad i kategorin sårbar, VU)

Bedöms häcka med åtminstone ett par på industribyggnadernas tak.

Hussvala *Delichon urbicum* (rödlistad i kategorin sårbar, VU)

Bedöms häcka med 3-6 par i industribyggnaderna centralt i inventeringsområdet.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix* (rödlistad i kategorin nära hotad, NT)

En sjungande fågel noterades i inventeringsområdets östra del vilket kan antyda en möjlig häckning.

Ärtsångare *Curruca curruca* (rödlistad i kategorin nära hotad, NT)

Ett par bedöms häcka i områdets sydvästra del.

Stare *Sturnus vulgaris* (rödlistad i kategorin sårbar, VU)

Ett par konstaterades häcka i områdets östra del. Bohål med ungar noterades precis norr om Spendrups kontorsbyggnad.

Björktrast *Turdus pilaris* (rödlistad i kategorin nära hotad, NT)

Ett par noterades häcka i öster om Vårbybadet.

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca* (rödlistad i kategorin nära hotad, NT)

Ett par hade ett permanent revir i områdets östra del och möjligen även ett revir mellan Vårbybadet och båtklubben. Därmed bedöms 1-2 par häcka i området.

Grönfink *Chloris chloris* (rödlistad i kategorin starkt hotad, EN)

1-2 par bedöms häcka i området. En i östra och en i västra delen av inventeringsområdet.

Tabell 1. De nio rödlistade fågelarterna som påträffats med häckningskriterier inom området under inventering 2022.

Art	Rödlistningskategori/Fågeldirektivsart
Fiskmås	rödlistad i kategorin nära hotad, NT
Östersjösilltrut	rödlistad i kategorin sårbar, VU
Hussvala	rödlistad i kategorin sårbar, VU
Grönsångare	rödlistad i kategorin nära hotad, NT
Ärtsångare	rödlistad i kategorin nära hotad, NT
Stare	rödlistad i kategorin sårbar, VU
Björktrast	rödlistad i kategorin nära hotad, NT
Svartvit flugsnappare	rödlistad i kategorin nära hotad, NT
Grönfink	rödlistad i kategorin starkt hotad, EN

Övriga rödlistade arter, utan häckningskriterie

Förutom ovan nämnda häckande arter noterades fyra andra rödlistade arter tillfälligtvis. tornseglare (EN), strandkata, skrattmås, gråtrut (VU). Alla dessa häckar i närliggande omgivningar och påträffas förbiflygande i inventeringsområdet.

Tidigare fynd av rödlistade arter

Enligt Artportalen finns fynd av totalt 22 rödlistade arter i området under perioden 1980-1922 (se tabell 2 nedan).

Tabell 2. Tidigare noterade rödlistade fågelarter från inventeringsområdet från perioden 1980 till 2021 enligt Artportalen.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori	Antal fynd	Kommentar
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN	1	Tillfällig.
Strandskata	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT	6	Noterad under fem olika år. Bland annat på COOP-forums tak (söder om inventeringsområdet) år 2006 vilket kan tyda på häckning.
Drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	NT	3	Noterad 2001 och 2018.
Skrattmås	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	NT	16	Noterad regelbundet. Dock ej häckande.
Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU	20	Permanent revir noterades nära Vårbybadet år 2007. I övrigt noterad under flera år.
Fiskmås	<i>Larus canus</i>	NT	19	Noterad häckande under flera olika år.
Silltrut	<i>Larus fuscus</i>	VU	29	Noterad i stort sett årligen sedan år 2000. Häckning kan ha skett i området kring fd Spendrups bryggeri.
Havstrut	<i>Larus marinus</i>	VU	5	Häckade precis utanför inventeringsområdet på COOP-forums tak 2006.
Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	NT	4	En gammal fågel noterades år 2000 med byte till ungar. Det finns dock inget som tyder på att häckningen skedde inom inventeringsområdet.
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT	7	Tillfällig.
Mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	NT	2	Tillfällig.
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT	2	Noterad tillfälligt strax utanför inventeringsområdet.
Kråka	<i>Corvus corone</i>	NT	16	Tillfälliga observationer. Inga observationer antyder häckning.
Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU	5	Trolig häckning noterad kring byggnaderna 2001, 2006 och 2007.
Ärtsångare	<i>Curruca curruca</i>	NT	2	Noterad sjungande 2003 och 2004.
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU	9	Noterad häcka 2003 och 2007. I övrigt spridda observationer.
Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	NT	1	Tillfällig.
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT	8	Noterad häcka 2000, 2007 och 2008.
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT	3	Noterad häcka SV Vårbybadet 2003.
Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT	1	Tillfällig.
Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	NT	1	Noterad sjungande 10 juni 2020.
Grönfink	<i>Chloris chloris</i>	EN	5	Noterad sjungande 2003 och 2015.

Övriga arter

Inom planområdet förekommer, förutom ovanstående rödlistade arter, dessutom 26 andra fågelarter som uppvisat häckningskriterier (se tabell 3). Alla dessa arter har livskraftiga populationer både nationellt, regionalt och lokalt.

Tabell 3. Övriga icke rödlistade fågelarter som uppvisat häckningskriterier inom inventeringsområdet under inventering 2022.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori	Antal fynd	Bedömning av artens förekomst inom inventeringsområdet
Knipa	<i>Bucephala clangula</i>		3	Noterades vid Vårbybadet och kan möjligen häcka i området. Sannolikt i någon av de uppsatta sjöfågelholkarna längs Vårbystranden.
Storskrake	<i>Mergus merganser</i>		2	Noterad vid Vårbybadet. Skulle möjligen kunna häcka.
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>		11	Häcker med minst 2 troligen tre par i området. Ett par mellan Vårbybadet och båtklubben och ett par i alléträden längs Vårby allé.
Sothöna	<i>Fulica atra</i>		6	Ett par häckade i strandkanten omedelbart väster om Vårbybadet.
Skäggdopping	<i>Podiceps cristatus</i>		4	Ett par häckade vid Vårbybadet.
Större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>		3	Minst ett par häckar i området. Ett bo med ungar noterades öster om båtklubben.
Skata	<i>Pica pica</i>		9	Två par häckar i området.
Tofsmes	<i>Lophophanes cristatus</i>		2	Två observationer i östra delen av området under häckningstid. Möjligen skulle ett par kunna häcka där eller i närheten då tallmiljöerna där skulle kunna utgöra lämpliga häckningsmiljöer.
Blåmes	<i>Cyanistes caeruleus</i>		19	Häcker med minst fem par i området. Både öster om båtklubben och i östra delen av området.
Talgoxe	<i>Parus major</i>		16	Häcker med minst fem par i inventeringsområdet.
Stjärtmes	<i>Aegithalos caudatus</i>		1	Ett par noterades under omständigheter som kan antyda häckning i området mellan Vårbybadet och båtklubben.
Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>		3	Lövsångare noterades sjunga mellan Vårbybadet och båtklubben där ett par bedöms häcka.
Svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>		6	Bedöms häcka med 2-3 par. Ett par mellan Vårbybadet och båtklubben och 1-2 par i områdets östra del.
Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>		2	Noterats sjungande mellan Vårbybadet och båtklubben samt i området östra del. Bedöms därmed möjligen häcka med 1-2 par.
Törnsångare	<i>Curruca communis</i>		2	Ett par bedöms häcka i områdets sydvästra del.
Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>		1	Endast en observation. Skulle möjligen kunna häcka i områdets östra del där lämpliga häckningsmiljöer finns.
Gärdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>		4	Häcker med minst ett par i Gömmarravinen inom inventeringsområdet.
Nötväcka	<i>Sitta europaea</i>		4	Ett par bedöms häcka i områdets östra del.
Trädkrypare	<i>Certhia familiaris</i>		2	Ett par bedöms häcka i områdets östra del.

Taltrast	<i>Turdus philomelos</i>		1	En observation gjordes av en födosökande fågel i områdets östra del. Eftersom observationen gjordes under häckningstid kan den antyda häckning här eller i närheten av inventeringsområdet.
Koltrast	<i>Turdus merula</i>		12	Bedömningen är att minst 6 par häckar i inventeringsområdet. I områdets östra del bedöms 3-4 par häcka och i området mellan Vårbybadet och båtklubben bedöms 2-3 par häcka.
Rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>		2	Minst ett par bedöms häcka i området. Noterad söder om båtklubben och öster om badet.
Rödstjärt	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>		2	Noterades sjunga i området östra del både i maj och juni och bedöms där ha ett revir. Bedömningen blir att ett par häckar i området.
Sädesärla	<i>Motacilla alba</i>		4	1-2 par bedöms häcka i området. Ett par häckar i områdets östra del och troligen ett par i områdets västra del.
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>		4	Bedöms häcka med 2-4 par i området.
Steglits	<i>Carduelis carduelis</i>		3	Bedömningen är att ett par häckar i området då revirhävande fåglar noterades i området.

Bild 2. Svartvit flugsnappare är en av de rödlistade arter som häckar inom planområdet.

Sammantagen bedömning av förenlighet med artskyddsförordningen

Nio fågelarter som är rödlistade och skyddade enligt 4 § (tabell 1) påträffades i området, ingen av arterna bedöms utlösa förbud enligt artskyddsförordningen (tabell 4). I nedanstående avsnitt beskrivs respektive art.

Tabell 4. Samtliga rödlistade arter får i denna tabell en bedömning om förbud utlöses (ja/nej) enligt artskyddsförordningen.

Art	Rödlistningskategori/Fågeldirektivart	Förbud enligt artskyddsförordningen utlöses (ja/nej)
Fiskmå	rödlistad i kategorin nära hotad, NT	Nej
Östersjösilltrut	rödlistad i kategorin sårbar, VU	Nej
Hussvala	rödlistad i kategorin sårbar, VU	Nej
Grönsångare	rödlistad i kategorin nära hotad, NT	Nej
Ärtsångare	rödlistad i kategorin nära hotad, NT	Nej
Stare	rödlistad i kategorin sårbar, VU	Nej
Björktrast	rödlistad i kategorin nära hotad, NT	Nej
Svartvit flugsnappare	rödlistad i kategorin nära hotad, NT	Nej
Grönfink	rödlistad i kategorin starkt hotad, EN	Nej

Bild 3. Den rödlistade björktrasten häckar med ett par i området. Förslaget till detaljplan kommer även framledes innehålla de livsmiljöer arten behöver vilket innebär att arten ej påverkas negativt av planerade exploateringar.

Bedömning av bevarandestatus och påverkan på förekommande rödlistade fåglar

Fiskmåsar *Larus canus* (rödlistad i kategorin nära hotad, NT)

Ekologi och livsmiljökrav

Fiskmåsar häckar vid kuster och sjöar samt lokalt i samhällen och i jordbruksbygd.

Utbredning och population

Fiskmåsen häckar vid vatten i hela Sverige ända upp i fjällvärlden. Skogsbygderna i exempelvis Dalsland och det inre av Norrland koloniserades först under en expansion som inleddes under 1930-talet. Det svenska beståndet beräknades 2018 till 100 000 par (Wirdheim 2019). Beståndet i Stockholms län har skattats till 12 000 par (intervall 8000–16 000) av Ottosson m.fl. (2012).

Bevarandestatus

Fiskmåsar är rödlistad i kategorin Nära hotad (NT). En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningstakten har uppgått till 16 (7-22) % de senaste 18 åren (SLU Artdatabanken 2020). Fiskmåsar är dock fortfarande en allmänt förekommande art. Men eftersom den är rödlistad är bevarandestatusen inte gynnsam på nationell nivå (SLU Artdatabanken 2020).

Hot

Arten påverkas negativt av bl.a. dikning/torrläggning och närvaro av annan art, t.ex. mink och vildsvin. (SLU Artdatabanken 2020)

Bedömning av påverkan

Nationell population

Ingen påverkan kommer ske på den nationella populationen som ligger på 100 000 par (Wirdheim 2019).

Regional population

Ingen påverkan kommer ske på den regionala populationen som ligger på 12 000 par för Stockholms län Ottosson m.fl. (2012).

Lokal population

Fiskmåsar häckar på taken på de gamla bryggeribyggnaderna och övriga industritak. Bedömt antal par är 5-10 par. Fiskmåsar häckar även lokalt spritt i närområdet, och längs bland annat Mälarens stränder. Bedömningen är att med de skyddsåtgärder som föreslås så kommer ingen påverkan ske på lokal nivå eftersom de fiskmåsar som idag häckar här kommer hitta nya lämpliga häckningsplatser i närområdet.

Påverkan på livsmiljö

Häckningsplatserna utgörs av taken på de industribyggnader som ska rivas och ersättas av nya byggnader. Därmed kommer artens nuvarande häckningsplatser i området försvinna. Det finns dock gott om lämpliga häckningsplatser i närområdet och artens kontinuerliga ekologiska funktion kommer därför ej påverkas vare sig på nationell, regional eller lokal nivå.

Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för att gynna arten

Rivning av de byggnader där fiskmåsar idag häckar bör ske utanför häckningssäsong vilken är 1 april till 31 juli. Detta skulle innebära att när fåglarna återvänder på våren så kommer de kunna finna nya lämpliga boplatser i närområdet.

Östersjösilltrut *Larus fuscus fuscus* (rödlistad i kategorin sårbar, VU)

Ekologi och livsmiljökrav

Östersjösilltruten är en utpräglad saltvattenfågel som mest ses utmed kusterna. Den häckar även ofta på hustak i bland annat Stockholms innerstad samt i Stockholms förorter. Då även en bit ifrån kusten.

Utbredning och population

Östersjösilltrut (*Larus f. fuscus*) förekommer längs kusten från nordöstra Skåne till Norrbotten samt lokalt i Mälaren. Antalet reproduktiva individer skattas till 11 600 (9 000-15 400). (SLU Artdatabanken 2022)

Bevarandestatus

En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningstakten har uppgått till 30 (10-50) % under de senaste 30 åren. (SLU Artdatabanken 2022) Därför är silltruten idag rödlistad som Sårbar (VU). Eftersom den är rödlistad är bevarandestatusen inte gynnsam på nationell nivå (SLU Artdatabanken 2020).

Hot

Försämrade habitatkvalitet såsom försämrade havsmiljö med födobrist som följd och negativ påverkan från mink, patogener, konkurrens (SLU Artdatabanken 2022). Antalet häckande silltrutar i Östersjön följer skarpsillsbeståndets utveckling, en för silltruten viktig födokälla i Östersjön.

Bedömning av påverkan

Nationell population

Det svenska beståndet beräknades 2010 till 4 500 -9 000 par (Ottoson et al 2012). Med de skyddsåtgärder som föreslås påverkas inte den nationella populationen av planerna för Vårby udde.

Regional population

En stor del av det svenska beståndet av östersjösilltrut häckar i Stockholms län och i centrala Stockholm med förorter. Någon beståndsberäkning saknas. Med de skyddsåtgärder som föreslås påverkas inte den nationella populationen av planerna för Vårby udde.

Lokal population

Bedöms häcka med åtminstone ett par på industribyggnadernas tak inom planområdet. Östersjösilltrut häckar med enstaka par i närområdet kring Vårby udde och på hustak i närliggande höghusområden. Med de skyddsåtgärder som föreslås påverkas inte den nationella populationen av planerna för Vårby udde.

Påverkan på livsmiljö

Häckningsplatsen utgörs av taken på de industribyggnader som ska rivas och ersättas av nya byggnader. Därmed kommer artens nuvarande häckningsplatser i området försvinna. Det finns dock gott om lämpliga häckningsplatser i närområdet. Med föreslagna skyddsåtgärder bedöms artens kontinuerliga ekologiska funktion ej påverkas vare sig på nationell, regional eller lokal nivå.

Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för att gynna arten

Rivning av de byggnader, där östersjösilltrut idag häckar, bör ske utanför häckningssäsong vilken är 1 april till 31 juli. Detta skulle innebära att när fåglarna återvänder på våren så kommer de kunna finna nya lämpliga boplatser i närområdet. Därmed påverkas ej silltrutspopulationen negativt.

Hussvala *Delichon urbicum* (rödlistad i kategorin sårbar, VU)

Ekologi och livsmiljökrav

Hussvalan föredrar öppet landskap med låg växtlighet, såsom betesmark, ängar och jordbruksmark, helst nära vatten. Hussvala förekommer även i berg upp till åtminstone 2 200 meters höjd. Den är stadslevande i mycket större utsträckning än ladsvalan, och häckar även i stadscentrum om luften är tillräckligt ren. Den återfinns nära träd i större utsträckning än andra svalor, eftersom träden ger tillgång på insekter och även sovplatser. Hussvalorna bygger gärna sina bon utanpå hus och under takfoten och skyr inte mänsklig närvaro utan kan istället vara mycket oskygga. Bona byggs av lera som blandas med deras saliv till hårda kupiga eller äggformade bon.

Utbredning och population

Hussvala häckar oftast i kolonier på byggnader men även i klippbranter. Den förekommer över i stort sett hela landet, även upp i fjällens videbälte. Det svenska beståndet uppskattades 2018 till 60 000 par ((Wirdheim 2019).

Bevarandestatus

Det svenska beståndet uppskattades 2012 till cirka 100 000 par och 2018 till 60 000 par, en nedgång mot tidigare uppskattningar på 200 000–400 000 par. Den mest dramatiska nedgången skedde förmodligen under 1980-talet men har därefter fortsatt nedåt från redan låga nivåer. De senaste 12 åren har hussvalan minskat med mellan 28 och 47 procent. Sedan 2015 tas hussvalan upp på Artdatabankens rödlista för hotade arter, som sårbar. Eftersom den är rödlistad är bevarandestatusen inte gynnsam på nationell nivå (SLU Artdatabanken 2020).

Hot

Minskad insektstillgång, förlust av lämpliga boplatser och ökad predation kan ha bidragit till hussvalans tillbakagång. Siffror från t.ex. England som visar på en nedgång av insekter med 80% i jordbrukslandskapet, men liknande undersökningar saknas i Sverige. Det är inte osannolikt att det intensivare jord- och skogsbruket, användningen av bekämpningsmedel och konstgödsel kan minska mängden av lämpliga insekter. Förföljelse (rivning av bon) förekommer men har troligen liten betydelse i ett större perspektiv. Studier har visat att väderlek under flyttningen har en stark inverkan på överlevnaden och därmed på populationsstorleken. Även väderleken under sommaren påverkar häckningsframgången. Det är sannolikt att klimatförändringarna kommer påverka hussvalan, men på vilket sätt återstår att se.

Bedömning av påverkan

Nationell population

Det svenska beståndet är beräknades 2018 till 60 000 par (Wirdheim 2019). Med föreslagna skyddsåtgärder kommer inte den nationella populationen påverkas av exploateringsplanerna för Vårby udde.

Regional population

Med föreslagna skyddsåtgärder kommer inte den regionala populationen påverkas av exploateringsplanerna för Vårby udde.

Lokal population

Bedöms häcka med 3-6 par i industribyggnaderna centralt i inventeringsområdet. Beståndsuppskattning på lokal nivå saknas. Med föreslagna skyddsåtgärder bedöms planområdet framledes ha lika många eller fler boplatser än i nuläget.

Påverkan på livsmiljö

Häckningsplatsen utgörs av områdets industribyggnader. Med föreslagna skyddsåtgärder bedöms hussvalans kontinuerliga ekologiska funktion ej påverkas negativt vare sig på nationell, regional eller lokal nivå.

Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för att gynna arten

Anpassa rivningen av områdets industribyggnader så att den ej sker under häckningstid för hussvala. Det innebär 1 april – 31 juli. Dessutom sparas viktiga naturmiljöer med träd som utgör

viktiga födosöksområden för hussvalorna. Nyskapa häckningsplatser (specialbyggda boplatser) för hussvala på de nya hus som uppförs. Minst 50 häckningsplatser ska tillskapas och underhålls kontinuerligt. Hänsyn bör sedan framgent tas till hussvalorna vid löpande renovering av byggnaderna.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix* (rödlistad i kategorin nära hotad, NT)

Ekologi och livsmiljökrav

Grönsångare häckar i högstammig skog, främst lövskog men även i granskog, i regel utan kraftigare undervegetation.

Utbredning och population

Den förekommer i södra och mellersta Sverige samt i Norrlands kustland norrut till Norrbotten. Förekommer dessutom sällsynt i Norrlands inland. Den Svenska populationen uppgick 2018 till 167 000 par (Wirdheim 2019). Beståndet i Stockholms län har skattats till 9 500 par av Ottosson m.fl. (2012).

Bevarandestatus

Grönsångare har tidigare bedömts som livskraftig men populationsminskningen de senaste 10 åren innebär att kriterierna för hänsynskrävande NT blir uppfyllda. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningstakten har uppgått till 17 (6-24) % under de senaste 10 åren. Eftersom den är rödlistad är bevarandestatusen inte gynnsam på nationell nivå. (SLU Artdatabanken 2022)

Hot

SLU Artdatabanken uppger avverkning, och påverkan i övervintringsområden, som möjliga orsaker till beståndsminskningen.

Bedömning av påverkan

Nationell population

Den svenska populationen uppgick 2018 till 167 000 par (Wirdheim 2019). Eftersom exploateringen inte kommer att beröra den plats där grönsångare påträffats påverkas ej den nationella populationen av planerna för Vårby udde.

Regional population

Den regionala populationen i Stockholms län är beräknad till 9 500 par (Ottosson et al 2012). Förslaget till exploatering vid Vårby udde bedöms ej påverka populationen på regional nivå.

Lokal population

En sjungande fågel noterades i inventeringsområdets östra del vilket kan antyda en möjlig häckning. Denna del av planområdet föreslås lämnas opåverkat. Därmed sker ingen påverkan på den lokala populationen.

Påverkan på livsmiljö

Ingen exploatering föreslås på den plats inom planområdet där det möjligen häckar grönsångare. Därmed kommer ingen negativ påverkan ske på lämpliga livsmiljöer för grönsångare och områdets kontinuerliga ekologiska funktion är oförändrad på nationell, regional och lokal nivå.

Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för att gynna arten

Livsmiljön i områdets östra del lämnas opåverkat.

Ärtsångare *Curruca curruca* (rödlistad i kategorin nära hotad, NT)

Ekologi och livsmiljökrav

Ärtsångaren lever i trädgårdar, parker, bergsområden och öppna skogsområden.

Utbredning och population

Arten förekommer i hela landet norrut till Jämtland - Norrbotten samt sällsynt i Åsele och Lycksele lappmark. Beståndet i Stockholms län har skattats till 9 500 par och till 217 300 par i Sverige av Ottosson m.fl. (2012). År 2018 beräknades antal par i Sverige minskat till 145 000 par (Wirdheim 2019).

Bevarandestatus

Ärtsångare är rödlistad i Sverige i kategorin Nära hotad (NT). En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningstakten har uppgått till 20 (0–40) % under de senaste 10 åren. Eftersom den är rödlistad är bevarandestatusen inte gynnsam på nationell nivå (SLU Artdatabanken 2022).

Hot

Förklaringar till minskningen saknas, men man befarar att klimatförändringen och förändringar i övervintringsområden kan vara orsaker. Arten påverkas även negativt av skogsavverkning.

Bedömning av påverkan

Nationell population

Det svenska beståndet är beräknades 2012 till 217 300 par (Ottosson et al 2012) och den senaste uppskattningen av det svenska beståndet är omkring 145 000 par (Wirdheim 2019). Den nationella populationen påverkas inte av planerna för Vårby udde.

Regional population

Beståndet i Stockholms län har skattats till 9 500 par (intervall 5400–13 000) av Ottosson m.fl. (2012). Den regionala populationen bedöms ej påverkas av föreslagen exploatering vid Vårby udde.

Lokal population

Ett par bedöms häcka i områdets sydvästra del. Ärtsångare häckar spritt i närområdet och föreslagen exploatering kommer ej påverka arten negativt. Bedömningen är att förslaget till exploatering även framgent kommer tillhandahålla lämpliga häckningsplatser för ärtsångare. Därmed påverkas ej artens population på lokal nivå.

Påverkan på livsmiljö

Ett revir har påträffats under inventeringen där den häckat intill ett industristängsel med buskage. Dock bedöms det att det även framgent kommer finnas lämpliga häckningsplatser inom detaljplanen efter exploatering. Ärtsångare är en art som både häckar i kulturlandskapet och gärna nära bebyggelse. Bedömningen är även att det kommer finnas flera platser inom området som framgent kan utgöra lämplig livsmiljö för ärtsångare. Därmed är artens kontinuerliga ekologiska funktion säkrad i området på både nationell, regional och lokal nivå.

Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för att gynna arten

Lämna buskage i området.

Stare *Sturnus vulgaris* (rödlistad i kategorin sårbar, VU)

Ekologi och livsmiljökrav

Stare häckar huvudsakligen i anslutning till odlad mark. Den förekommer över större delen av landet. Staren häckar i anslutning till jordbrukslandskap, i tätorter eller andra öppna marker. Staren är under häckningstid helt beroende av öppna gräsmarker med kortvuxet fältskikt. Den föredrar kortsnaggade naturbetesmarker framför kultiverade betesmarker, och följer ofta kor eller andra betande kreatur. Den utnyttjar också gräsmattor, vägkanter, nysådda åkrar och liknande. Boet läggs i befintliga håligheter, till exempel ett gammalt bohål av större hackspett eller gröngöling, i holkar eller under tegelpannor. Oftast häckar de i alléer, dungar eller skogsbyn i jordbruksmarkslandskapet, i gårdsmiljöer eller parker, men det går också bra inne i tät skog om lämpliga boplatser finns där. Staren flyger normalt upp till en kilometer från boet för att söka föda.

Utbredning och population

Den förekommer över större delen av landet. Arten har successivt minskat i antal under en mycket lång tid. Den svenska populationen uppgick 2018 till 403 000 par (Wirdheim 2019).

Bevarandestatus

En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser kvalitén på artens habitat och antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 48 (41–51) % under de senaste 15 åren. Staren hamnar i kategorin Sårbar (VU). Eftersom den är rödlistad är bevarandestatusen inte gynnsam på nationell nivå (SLU Artdatabanken 2022).

Hot

Staren är under häckningstiden beroende av gräsmarker med kort vegetation inom rimligt avstånd (<1 km) från boet för sitt födosök. Omläggning av brukningsmetoder i odlingslandskapet har påverkat staren negativt.

Bedömning av påverkan

Nationell population

Det svenska beståndet är beräknades 403 000 par (Wirdheim 2019). Med föreslagna kompensationsåtgärder kommer den nationella populationen inte påverkas negativt av planerna för Vårby udde.

Regional population

Den regionala populationen bedöms ej påverkas negativt med föreslagna kompensationsåtgärder.

Lokal population

Ett par konstaterades häcka i områdets östra del. Bohål med ungar noterades precis norr om Spendrups kontorsbyggnad. Med föreslagna kompensationsåtgärder bedöms den lokala populationen påverkas positivt.

Påverkan på livsmiljö

Med föreslagna åtgärder kommer staren livsmiljöer framgent vara oförändrade eller till och med bättre tack vare fler holkar som ger möjlighet för fler par att häcka. Idag är sannolikt bristen på lämpliga bohål en begränsande faktor för den lokala populationen. Med fler holkar kommer tillgång till boplatser säkras. Därmed är artens kontinuerliga ekologiska funktion säkrad i området på både nationell, regional och lokal nivå.

Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för att gynna arten

Stare är en art som gärna häckar i holkar. Därför föreslås 20 starholkar sättas upp inom planområdet. I området kommer även framledes tillgång till kortklippta gräsmarker vara gott vilket kommer ge goda förutsättningar för stare att fortsatt häcka i området.

Björktrast *Turdus pilaris* (NT)

Ekologi och livsmiljökrav

Björktrast häckar i skogar, ofta i anslutning till odlad mark. Den häckar också i parker och trädgårdar. Daggmaskrika gräsmattor fungerar som födosöksmiljö. Arten verkar inte ha särskilt höga krav på sin livsmiljö i tätortsnära områden.

Utbredning och population

Björktrast förekommer i hela Sverige och häckar med omkring 594 000 par 2018 (Wirdheim 2019).

Bevarandestatus

En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 17,5 (10–25) % under de senaste 15 åren. Björktrast är därför rödlistad i kategori Nära hotad NT. Eftersom den är rödlistad är bevarandestatusen inte gynnsam på nationell nivå (SLU Artdatabanken 2022).

Hot

Det är oklart varför populationen av björktrast minskar.

Bedömning av påverkan

Nationell population

Den senaste uppskattningen av det svenska beståndet är omkring 594 000 par 2018 (Wirdheim 2019). Den nationella populationen av björktrast bedöms inte påverkas av planerna för Vårby udde.

Regional population

Björktrast är fortfarande vanlig i Stockholms län. Den regionala populationen i Stockholms län har uppskattats till 24 000 par (Ottoson m.fl. 2012). Den regionala populationen av björktrast bedöms inte påverkas av planerna för Vårby udde.

Lokal population

Björktrast förekommer med ett par inom planområdet, se avsnittet rödlistade fågelarter ovan. Den lokala populationen av björktrast bedöms som helhet inte påverkas av planerna vid Vårby udde.

Påverkan på livsmiljö

Det revir med björktrast inom planområdet kan möjligen påverkas av planerna då nya byggnader planeras inom reviret. Dock finns trots det goda förutsättningar för björktrast att hitta nya lämpliga livsmiljöer i de delar av planområdet som inte bebyggs. Det kommer också finnas kvar gräsmattor som utgör viktiga födosöksområden och det kommer sparas naturmark där björktrast kan hitta lämpliga boplatser.

Den kontinuerligt ekologiska funktionen för björktrast är därmed säkerställd både nationellt, regionalt och lokalt eftersom det även med planerad exploatering kommer finnas lämpliga häckningsplatser inom detaljplaneområdet.

Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för att gynna arten

Ej aktuellt eftersom den kontinuerligt ekologiska funktionen för björktrast ej påverkas negativt av föreslagen detaljplan.

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca* (NT)

Ekologi och livsmiljökrav

Svartvit flugsnappare häckar i löv- och blandskog samt i trädgårdar och parker. Den förekommer i större delen av landet och har inte särskilt höga krav på sin livsmiljö. Den är hålträdshäckare men i tätbebyggda områden föredrar den att häcka i fågelholkar.

Utbredning och population

Svartvit flugsnappare förekommer i större delen av landet. I augusti och september flyttar flugsnapparna till tropiska Afrika. Det svenska beståndet beräknades 2012 till 1 400 000 par och 60 000 par i Stockholms län (Ottosson et al. 2012). Den senaste uppskattningen av det svenska beståndet är omkring 1 122 000 par 2018 (Wirdheim 2019). Svartvit flugsnappare är en i kommunen, regionen och i landet allmänt förekommande art som är ny på rödlistan 2020 på grund av minskande population.

Bevarandestatus

Arten har tidigare bedömts som livskraftig men populationsminskningen de senaste 10 åren innebär att kriterierna för NT (nära hotad) blir uppfyllda. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningstakten har uppgått till 19 (12-23) % under de senaste 10 åren. Den svartvita flugsnapparen är en av våra mest allmänna häckfåglar, och tack vare den stora tillgången på holkar i parker och trädgårdar är den, en av våra vanligaste trädgårdsfåglar. Eftersom den är rödlistad är bevarandestatusen inte gynnsam på nationell nivå (SLU Artdatabanken 2022).

Hot

Förklaringar till minskningen saknas, men man befärar att klimatförändringen spelar in.

Bedömning av påverkan

Nationell population

Det svenska beståndet är beräknades 2012 till 1 400 000 par (Ottosson et al 2012) och den senaste uppskattningen av det svenska beståndet är omkring 1 122 000 par (Wirdheim 2019). Den nationella populationen påverkas inte av planerna för Vårby udde.

Regional population

Den lokala populationen bedöms minst omfatta Stockholms län eller större. Den regionala populationen påverkas inte av planerna för Vårby udde.

Lokal population

Ett par hade ett permanent revir i områdets östra del och möjligen även ett revir mellan Vårbybadet och båtklubben. Därmed bedöms 1–2 par häcka i området. Den lokala populationen påverkas inte negativt av planerna för Vårby udde.

Påverkan på livsmiljö

Dessa två revir bedöms inte påverkas av den planerade bebyggelsen vid Vårby udde eftersom de områden där den förekommer ej ska exploateras. Därmed bedöms den kontinuerliga ekologiska funktionen säkerställd på nationell, regional och lokal nivå. Istället kan arten gynnas på lokal nivå tack vare förslaget att sätta upp småfågelholkar vilket skapar fler lämpliga boplatser för arten.

Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för att gynna arten

En åtgärd som föreslås för den svartvita flugsnapparens som kan stärka områdets population är att sätta upp holkar lämpliga för arten. Totalt föreslås 40 holkar sättas upp.

Grönfink *Chloris chloris* (EN)

Ekologi och livsmiljökrav

Grönfink häckar i skogsbyn, enbackar, buskmarker, parker och trädgårdar. Det skålformiga boet placeras i träd, buskar eller häckar, ofta i granar och enar, men även i lövträd.

Utbredning och population

Den förekommer i större delen av landet. Det svenska beståndet är beräknat till 211 000 par (Wirdheim 2019).

Bevarandestatus

En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. En sjukdom (flagellat) har nyligen (2007) invandrat till Sverige och har sedan dess påverkat beståndet kraftigt negativt. Minskningstakten har uppgått till 61 (53-62) % under de senaste 10 åren. Grönfinken är rödlistad som Starkt hotad (EN).

Hot

Orsaken bakom grönfinkens minskning tros vara sjukdomen gulknopp, orsakad av parasiten *Trichomonas gallinae* (flagellat) som etablerade sig i Sverige 2008. Från att tidigare ansetts ha en livskraftig population listas den sedan 2020 på Artdatabankens rödlista som starkt hotad (EN).

Bedömning av påverkan

Nationell population

Det svenska beståndet är beräknat till 211 000 par (Wirdheim 2019). Den nationella populationen påverkas inte av planerna för Vårby udde.

Regional population

Den regionala populationen påverkas inte av planerna för Vårby udde.

Lokal population

1-2 par bedöms häcka i området. En i östra och en i västra delen av inventeringsområdet. Grönfink finns spridd häckande lokalt i landskapet. Den lokala populationen påverkas inte av planerna för Vårby udde.

Påverkan på livsmiljö

De 1-2 paren som häckar i området, bedöms inte påverkas av den planerade bebyggelsen vid Vårby udde eftersom det även med planerad exploatering framgent kommer finnas lämpliga häckningsplatser inom detaljplaneområdet. Den kontinuerligt ekologiska funktionen för grönfinkens livsmiljöer är därmed säkerställd nationellt, regionalt och lokalt.

Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder för att gynna arten

Det behövs inga åtgärder eftersom planerad exploatering ej kommer påverka populationen för grönfink negativt.

Bedömning av bevarandestatus och påverkan på övriga fåglar

Inom planområdet för Vårby udde förekommer ytterligare 26 fågelarter (ej rödlistade) med trolig eller möjlig häckning, se tabell 3. Dessa arter har alla livskraftiga populationer nationellt, regionalt och lokalt och deras populationer bedöms inte påverkas av planerna vid Vårby udde.

Förslag till skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder

I det fortsatta planarbetet föreslås att skydds- och kompensationsåtgärder vidtas så att områdets värden för fågelfaunan kvarstår eller till och med kan utvecklas. Viktigast är att bevara de för fåglar mest värdefulla naturmiljöerna vilka är längs Gömmarravinen, området mellan Vårbybadet och båtklubben, samt vidta skyddsåtgärder för arter som nyttjar byggnader som häckningsplatser. Viktigt kommer även vara att beakta de häckande fiskmåsar och östersjösilltrut som häckar på de gamla industritaken, så att husen ej rivs mitt under deras häckningstid (april-juli). Även hussvalorna häckar på dessa industribyggnader. Att nyskapa häckningsplatser för måsar och trutar i det planerade bostadsområdet bedöms dock ej lämpligt då det ofta uppstår klagomål på dessa arter när de häckar nära bostäder. Däremot bedöms det att de kommer kunna hitta nya lämpliga häckningsplatser i närområdet. Det finns i stället goda möjligheter att skapa nya lämpliga häckningsmiljöer för exempelvis hussvalor på de nya byggnaderna som planeras genom uppsättande av hussvaleholkar. Det föreslås även att sätta upp holkar för andra hotade fågelarter såsom tornseglare (EN), vilka inte häckar i området idag, men som borde kunna göra det om boplatser sätts upp. Tornseglare noterades bland annat födosöka i området under inventeringen. Även sjöfågelholkar kan uppsättas längs Mälarens stränder för att gynna arter som knipa och stor-skrake. I övrigt föreslås att uppsätta flera olika typer av fågelholkar för att öka mängden boplatser för ett flertal arter.

Lista på föreslagna skyddsåtgärder:

- Anpassa rivningen av områdets industribyggnader så att den ej sker under häckningstid för hussvala, fiskmåsa och östersjösilltrut. Det innebär att rivning bör ske under perioden 1 augusti till 31 mars.
- Spara viktiga naturmiljöer för områdets häckande fåglar. De områden som bör lämnas obebyggda är strandskogen mellan Vårbybadet och nuvarande båtklubb, sandbarrskogen i nordöstra delen samt miljön längs Gömmarravinen. Viktigt är även att bevara områden med buskage som kan ge skydd, födosöks och häckningsplatser för bland annat ärtsångare.
- Utföra avverkning och röjning av buskar och träd utanför häckningstid för områdets häckande arter. Dessa arbeten bör därför utföras mellan 1 augusti till 28 februari.

Lista på föreslagna kompensationsåtgärder:

- Nyskapa häckningsplatser (specialbyggda boplatser) för hussvala på de nya hus som uppförs. Minst 50 häckningsplatser ska tillskapas. På husen sätts även 50 boplatser anpassade för tornseglare upp.
- Skapa häckningsplatser för sjöfågel (knipa, skrak mm) längs Mälarstranden. 15 sjöfågelholkar sätts upp.

- I övrig sätta holkar för tättingar anpassade för flera olika relevanta artgrupper. Ett lämpligt urval av holkar är minst 35 småfågelholkar (svartvit flugsnappare, mesar, pilfink mm), 15 starholkar, 5 skogsduveholkar, 10 grå flugsnappare och rødstjärt.
- Planering och uppsättning av holkar ska ske i samråd med ornitolog som kan bedöma var holkarna kommer fungera bäst för berörda fågelarter. Förslag till placering av holkarna framgår av Bilaga 1 till denna rapport.
- Viktigt är att det i avtal eller i detaljplanen regleras så att det sker en kontinuerlig tillsyn där holkarnas status kontrolleras och att holkar löpande ersätts när de blivit uttjänta. Denna översyn ska ske vart 5:e år.

Bild 4. Tornseglaren är rödlistad som starkt hotad. Arten häckar inte idag inom området, men födosöker gärna där. Det finns goda möjligheter att tillskapa nya häckningsplatser som kan gynna arten genom uppsättning av specialkonstruerade holkar på de nya hus som planeras att byggas.

Referenser

Publikationer

- Ottosson, U., Ottvall, R., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Holmqvist, N., Lindström, Å., Nilsson, L., Svensson, M., Svensson, S. & Tjernberg, M. 2012. Fåg- larna i Sverige – antal och förekomst. Sveriges ornitologiska förening, Halmstad. 592 s.
- Naturvårdsverket. 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1. Fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2. Naturresursavdelningen.
- SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Artdatabanken, Upp- sala.
- Strid, Thomas 2022. Fördjupad artinventering – fåglar. Vårby udde i Huddinge kom- mun, Stockholms län. Naturcentrum AB på uppdrag av Magnolia Produktion AB. Stockholms län. Naturcentrum AB på uppdrag av Magnolia Produktion AB.
- Svensson, S., Svensson, M., Tjernberg, M. & Åkesson, S. 1999. Svensk fågelatlas. Sveri- ges Ornitologiska Förening, Stockholm.
- Wirdheim 2019: Sveriges fåglar 2020. BirdLife Sverige – Sveriges Ornitologiska Förening i samarbete med Svensk Fågeltaxering vid Lunds Universitet och med material från ArtDatabanken samt fågelstationerna vid Ottenby och Falsterbo.

Internetbaserade källor

www.artportalen.se

SLU Artdatabanken (2022) Artfakta

BILAGA 1

Förslag på placering av fågelholkar inom planområdet.

